

Zakaj evropski dirkalnik iz vrhunskih sestavnih delov ne zmaguje?

ROMANA JORDAN,
POSLANKA V EVROPSKEM
PARLAMENTU, SDS

Kaj se dogaja s sodobno zahodno družbo? Kot da smo izgubili ideale in se znašli sredi razpotja, pa ne vemo, kaj naj bo naš cilj. Namesto da bi krenili po določeni poti, nimamo enkrat v eno, drugič v drugo smer, vse bolj pa se bojimo držav, ki sledijo svojemu cilju in se nam neizgovarjajo približujejo. V teh kritičnih časih se marsikdo ozira proti Evropi in zahteva od nje več. A ne pozabimo, da Evropska unija (EU) lahko da le toliko, kolikor dopustijo posamezne države. EU namreč ni nadvlada, temveč sistem jasno delujočih pravil, kjer ne more biti sprejeto nič, s čimer se vlade držav članic ne bi strinjale.

V Evropskem parlamentu (EP) se mnogokrat srečamo s težavno situacijo, ko skušamo v zakonodajno prelitati načelne politične zaveze, sprejete na evropskem političnem vrhu. Za prihodnost EU je ugodno, da se vsaj na načelnem nivoju zavedamo nuje sodelovanja. A za njeno prihodnost je slabo, da države članice nato zelo oklevajo pri sprejemanju zakonodaje, s katero bi načelne zaveze uresničile. To je tako, kot bi vam kdo podaril dirkalnik vrhunske kakovosti, v bencin primešal sol, nato pa od vas zahteval, da zmagate v dirki z vrhunsko konkurenco. Dokler se ne bomo zavedali, da je dirkalnik naš, skupen, da z njim skupaj zmagamo ali zgubimo, se bomo spotali in oklevali v zavojih. Nemčiji ne bo nič pomagalo, če bo v dirkalnik vgradila najboljši motor na svetu, Italiji ne bo pomagalo, če bo imel dirkalnik izstopajoč dizajn, in Sloveniji ne bo pomagalo, če bo imel vrhunsko izpušno cev. Šele takrat, ko bomo šoferji, ki smo ga skupaj določili, resnično zaupali in mu pomagali, da zmagaja, bo to zmagala EU in vseh nas.

Na septembrskem plenarnem zasedanju je bil predsednik Evropske komisije (EK) Jose Manuel Barroso povsem jase: finančna kriza je prešla v gospodarsko, ta pa v politično krizo, ki je kriza zaupanja. V uniji ljudje politiki ne verjamejo več, da bo kos sodobnim izzivom. Na nacionalnih nivojih prihaja do menjav vladajočih političnih opcij mnogokrat prav zaradi izgube zaupanja in ne zaradi razlik v programih med strankami. Še bolj se nezaupanje kaže v odnosu do evropske politike, ko državljani skorajda nimajo informacij o odločitvah in politikah, ki jih zagovarjajo posamezni politiki. Nato

uperijo prst v "neuspešen" Bruselj, pa čeprav bi ukrepe morale izpeljati posamezne države. Primer? Zlato fiskalno pravilo in Slovenija. O njem so se evropski voditelji dogovorili že decembra 2011, ko je Slovenijo v Bruslju predstavil Borut Pahor v skladu s tedaj vladajočo levo politično opcijo. Sporazum o fiskalni uniji je marca letos podpisal Janez Janša, ministri predsednik desno-sredinske opcije. Tu torej ne gre za rivalstva koalicija - opozicija znotraj enega mandata. Gre za zavezo dveh zaporedno vladajočih političnih opcij, ki bi morala biti dovolj za ustavno večino v državnem zboru. Pa ni. Zakaj se stališča nekaterih strank tako korenito spremenijo, ko pridejo iz koalicije v opozicijo? Verjetno zato, ker si ob nezainteresiranosti volivcev lahko dovolijo, da potisnejo skupno dobro na stran ter si prizadevajo za kratkoročno dobro lastnih strank.

Izobrazbena struktura v Evropi se izboljšuje, med mladimi je težko najti tiste, ki niso končali osnovne šole. A kljub boljši izobrazbi so polni dvomov in nezadovoljni z razmerami. Kaj se je zgodilo, da si ne postavijo svojih izzivov in se zanje borijo? Demokracija lahko živi le, če državljani prevzamejo aktivno vlogo, spremljajo politična dogajanja, jih ocenjujejo, sodelujejo v javnem prostoru z izražanjem mnenj ter se udeležujejo volitev. Tako nacionalna kot evropska politika bi morali temu problemu posvečati več pozornosti. Demokratičnega deficita evropske politike namreč ob tovrstni družbeni klimi ne moremo zmanjšati, pa naj bomo še tako iznajdljivi pri definiranju različnih zakonodajnih postopkov.

Medtem ko razmišljamo o indiferenci ljudi do politike, se kot edini možen odgovor na krizo pojavlja "več Evrope". Barroso je jasno izpostavil idejo o uniji kot o federaciji, čeprav je v govoru pred parlamentom ni jasneje razložil. Slovenci smo že živeli v federaciji, ki je imela skupno vojsko, močan center političnega odločanja, sistemsko vgrajeno uravnilovko, "delavsko upravljanje tovarn" ter dušenje svobodnega duha. Moram priznati, da ob spominih na prejšnjo nedemokratično državo nisem navdušena nad idejo, da naj se EU premakne k federaciji. Mar ni dovolj, da sodelovanje poglobljamo, zblížujemo standarde in pomikamo politično kulturo v smer uresničevanja obljub? Je modro zdaj odpirati filozofsko-politična vprašanja?

Verjetno vsi skupaj potrebujemo takšne razprave, saj mora imeti naše sodelovanje določeno smer. Vendar pa vidim tovrstne razprave bolj kot orientacijo zelo dolgoročnega razvoja unije. Po zadnji raziskavi Eurobarometra se vedno manj državljanov čuti Evropejke ali Evropejce, zato jih moramo najprej prepričati o dodani vrednosti unije. Šele ko je nekemu jasno, da je njegovo življenje zaradi povežovanja vsak dan nekoliko lažje,

boljše ali varnejše, bo lahko odgovorno presojal predloge o še močnejši gospodarsko-finančno-politični tvorbi.

So pa področja, na katerih moramo že zdaj poglobiti sodelovanje. Ker smo jih dobro zasnovali, a jih pripeljali le do polovice poti. Ena takih je ideja o skupnem trgu elektrike in plina, ki mora biti izoblikovan in dobro delujoč do leta 2014. Že sedaj se v Sloveniji recimo kot rezultat evropske politike pojavljajo različne ponudbe, ko vam določeni distributerji ponujajo elektriko po zagotovljenih cenah za vse leto. Vendar delo še ni opravljeno. Nekdo mora ta trg opazovati, presoјati, preprečevati zlorabe informacij in goljufije. Države članice moramo bolj povezati s plinovodi in z električnimi omrežji, da omogočimo nemoten pretok energije ter s tem konkurenco. Določiti moramo tovrstne prednostne projekte in pospešiti investicije zanje tudi s spodbudami iz evropskega proračuna. Mnogo tega se dogaja v Sloveniji, saj je za celotno EU močganski center energetike v Ljubljani, v evropski energetski agenciji ACER. Vse omenjeno pa ima svojo ceno in je del evropskega proračuna. Zato prizadevanja, da se ta manjša do skrajnih meja, za Evropejce in Evropejke niso dobra. Le kaj bo pomenil polovično vzpostavljen trg, če bomo na njem dopustili na primer zlorabe notranjih informacij? In kako naj evropska politika izpelje nalogo, če ji bodo nacionalne vlade popolnoma oklestile proračun?

Notranji trg, trajnostni razvoj z velikim zmanjšanjem izpustov toplogrednih plinov, zadostna proizvodnja zdrave hrane, konkurenčno gospodarstvo, delovna mesta, solidarna družba je le nekaj prednostnih nalog EU. Vse so dolgoročne, a smo jih začeli izvajati že pred leti. Eden izmed kazalcev zaupanja nacionalnih politik v evropsko politiko bo proračun EU 2014-2020, ki bo moral biti dovolj visok, da bomo naloge uresničili.

Če bi morala z eno besedo opisati razliko med slovensko in evropsko politiko, bi dejala - optimizem. Večina v Bruslju je namreč prepričana, da bomo integracijo dejansko poglobili, dogovore spoštovali in se tako izkopal iz krize. Predsednik Barroso je v optimističnem tonu dejal, da je letošnje leto prelomno za Grčijo. Zato je po sprejetem zakonodajnem svežnju o gospodarskem upravljanju in dogovoru o fiskalni EU Evropska komisija sedaj pripravila še predlog o bančni uniji. V njem predlaga skupnega bančnega nadzornika za vse evropske banke in trdi, da je kondicija gospodarstva tesno povezana z zdravjem bančnega sistema.

V Sloveniji lahko to le potrdimo. Številni projekti so ostali neizpeljani in delovna mesta nezasedena, ker

(Reuters)

V teh kritičnih časih se marsikdo ozira proti Evropi in zahteva od nje več

podjetja niso mogla pridobiti finančnih sredstev od shiranih bank. Predlog o skupnih merilih, ki bodo zagotavljala stabilnost, moč in zdravje bank, je lahko za Slovenijo dober, saj doslej nismo dokazali, da znamo to nalogo dovolj dobro izvesti sami.

Ob tem ko se nacionalni politični voditelji redno srečujejo in iščejo

izhod iz krize, pa je skrb vzbujajoče, da je v finančnih vprašanjih EP postavljen le v vlogo opazovalca, brez pristojnosti odločanja. To je še en izziv, ki ne bi smel čakati na dolgoročno rešitev. Nikjer ne bi smeli odločitev sprejemati samo ministri, vedno bi morali najti skupni jezik z demokratično izvoljenimi poslanci EP. Dosej se je izkazalo proevropsko delovanje EP, ki se načeloma trudi, da potisne nacionalne interese stran. Verjetno se evropska politika (zaradi številnosti in relativno večje odgovornosti ter moči) precej lažje otrese lobističnega vpliva velikih korporacij. Državljanj unije so o našem delu slabo obveščeni, a "dober glas" se tudi v politiki lahko "sliši v deveto vas". V junijski raziskavi Eurobarometra ljudje od vseh evropskih institucij najbolj poznajo prav EP. Rezultati raziskave za Slovenijo so visoko nad povprečjem EU, v prid EP.

Idej, kako naprej, je veliko. Obstajajo vizije, ki so si tako blizu, da lahko nadaljujemo pot proti skupnemu cilju. Na svoji poti pa bomo morali opraviti tudi reforme, in kot je bilo slišati v EP, spremeniti moramo način razmišljanja in način dela. A ljudje smo trmasta in vztrajna bitja, ki ne marajo velikih sprememb, zato se sprašujem: kolikšen del menjave elit bo za to potreben?